

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 106/09-10

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 15. apríla 2009 predbežne prerokoval sťažnosť E., a. s., P., zastúpeného advokátom JUDr. R. F., Advokátska kancelária, P., vo veci namietaného porušenia jeho základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v konaní vedenom pod sp. zn. 6 Obdo 31/2008 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť E., a. s., o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola doručená sťažnosť E., a. s., P. (ďalej len „sťažovateľ“), vo veci namietaného porušenia jeho základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 6 Obdo 31/2008.

Z obsahu sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľ bol účastníkom konania na strane žalovaného o zaplatenie sumy 289 050 Sk s príslušenstvom, v ktorom bol na základe rozsudku Okresného súdu Považská Bystrica (ďalej len „okresný súd“) č. k.

10 Cb 366/2002-293 zo 7. októbra 2003 zaviazaný zaplatiť žalobcovi sumu 18 450 Sk s príslušenstvom. V zostávajúcom rozsahu bola žaloba zamietnutá. Na základe odvolania žalobcu odvolací súd uznesením č. k. 16 Cob 171/2003-103 z 30. marca 2005 (sťažovateľ uviedol vo svojom podaní zrejmu nesprávnosť – č. k. 16 Cob 12/2008-103, pozn.) rozsudok v napadnutej časti zrušil. Sťažovateľ na tomto mieste poukazuje na to, že napriek riadnemu poučeniu procesných strán prvostupňovým súdom podľa § 120 ods. 4 zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej aj „OSP“) odvolací súd nariadil vykonanie dôkazu, ktorý žalobca nenavrhol včas, pretože ho navrhol až v odvolaní. Následne bola vec vrátená prvostupňovému súdu na ďalšie konanie a bolo vykonané znalecké dokazovanie. Závery znaleckého dokazovania považoval sťažovateľ za rozporuplné a postup znalca za nesprávny, preto opakovane požadoval vykonanie „kontrolného“ znaleckého dokazovania, a to jednak v prvostupňovom konaní, v odvolacom aj dovolacom konaní. Proti rozsudku okresného súdu č. k. 12 Cb 421/2002-293 z 30. októbra 2007 vydaného podľa názoru sťažovateľa v dôsledku nesprávneho zistenia skutkového stavu „rozporuplným“ znaleckým posudkom podal sťažovateľ odvolanie, o ktorom rozhodol Krajský súd v Trenčíne (ďalej len „krajský súd“) rozsudkom č. k. 16 Cob 12/2008-314 z 22. apríla 2008, ktorým prvostupňové rozhodnutie potvrdil. Následne proti tomuto rozhodnutiu krajského súdu podal sťažovateľ na najvyššom súde dovolanie, ktoré bolo jeho uznesením sp. zn. 6 Obdo 31/2008 z 21. augusta 2008 odmietnuté s odôvodnením, že sťažovateľovi nebola odňatá možnosť konať pred súdom a konanie netrpelo ani inou vadou. S názorom najvyššieho súdu sa sťažovateľ nestotožňuje a podľa jeho názoru v celom predchádzajúcom konaní došlo k mnohým procesným pochybeniam, ktoré namietal v odvolaní, ako aj v dovolaní a v dôsledku ktorých bolo jeho právo na súdnu a inú právnu ochranu porušené

„- nezákonným postupom odvolacieho súdu, ktorý nerešpektoval zásadu a postup podľa § 120 ods. 4 OSP vykonaný prvostupňovým súdom a tak porušil zásadu rovnosti účastníkov konania neoprávneným a nezákonným zvýhodnením žalobcu zastúpeného novým právnym zástupcom v rámci odvolacieho konania, ako aj

- odňatím možnosti konať pred súdom žalovanému tým, že prvostupňový súd v opätovnom konaní, ako aj následne odvolací i dovolací súd nevykonali ani nenariadili vykonať ním

navrhnutý dôležitý dôkaz a to kontrolné znalecké dokazovanie aj napriek preukázateľne nedostatočnému a neúplnému pôvodnému znaleckému posudku, ako aj - ďalšie právne a skutkové pochybenia konajúcich súdov, uvedené v obsahu tohto návrhu a jeho príloh (odvolanie, dovolanie).“.

Na základe uvedeného v závere sťažnosti sťažovateľ navrhuje, aby ústavný súd vo veci rozhodol týmto nálezom:

„1. Základné právo sťažovateľa na súdnu a inú právnu ochranu upravené v čl. 46 a nasl. Ústavy Slovenskej republiky postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v konaní vedenom pod sp. zn. 6 Obdo 31/2008 porušené bolo.

2. Rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 6 Obdo 31/2008 zo dňa 21.08.2008 sa zrušuje a vec vracia na ďalšie konanie.

3. Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky sa prikazuje, aby vo veci konal a odstránil nedostatky v predchádzajúcom konaní, tým, že zruší rozhodnutie odvolacieho súdu ako aj súdu prvého stupňa a týmto vráti vec prvostupňovému súdu na ďalšie konanie. Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky sa prikazuje, aby v súlade s podaným návrhom odložil vykonateľnosť napadnutého rozhodnutia.

4. Sťažovateľovi - spoločnosti E., a.s. priznáva finančné zadosťučinenie v sume vo výške 100.000 Sk (slovom sto tisíc slovenských korún), ktoré je Najvyšší súd Slovenskej republiky povinný spoločnosti E., a.s. vyplatiť do 15 dní od právoplatnosti tohto rozhodnutia (nálezu).

5. Sťažovateľovi priznáva trovy konania a právneho zastúpenia v sume vo výške 7.939,- Sk, a to za dva úkony právnej služby - prevzatie veci a príprava a spísanie sťažnosti na Ústavný súd, 2 x á 3.176,- Sk + DPH + paušál 2 x 190,- Sk, ktoré je Najvyšší súd Slovenskej republiky povinný zaplatiť na účet advokáta JUDr. R. F. do 15 dní od právoplatnosti tohto rozhodnutia (nálezu).“

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Sťažovateľ v sťažnosti namieta porušenie svojho základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy (v sťažnosti síce sťažovateľ uvádza porušenie čl. 46 a nasledujúcich ústavy, z odôvodnenia sťažnosti je však zrejmé, že svojím obsahom námietka smeruje k porušeniu čl. 46 ods. 1 ústavy, pozn.) .

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Ak preskúmanie namietaného postupu, resp. rozhodnutia všeobecného súdu v rámci predbežného prerokovania vôbec nesignalizuje možnosť porušenia základného práva alebo slobody sťažovateľa, realnosť ktorej by bolo potrebné preskúmať po prijatí sťažnosti

na ďalšie konanie, ústavný súd považuje takúto sťažnosť za zjavne neopodstatnenú (I. ÚS 66/98, II. ÚS 101/03, II. ÚS 104/04).

Podstata tvrdení sťažovateľa spočíva v jeho námietke procesných väd, ku ktorým malo dôjsť v celom predchádzajúcom konaní (prvostupňovom i odvolacom) a na ktoré sťažovateľ poukazoval v odvolaní, ako aj v podanom dovolaní, v dôsledku ktorých podľa jeho názoru bolo porušené jeho právo na súdnu a inú právnu ochranu garantované čl. 46 ods. 1 ústavy.

Sťažovateľ teda namieta procesné pochybenia týkajúce sa konaní vo veci samej – prvostupňového i odvolacieho konania bez toho, aby priamo obsahovo odôvodnil námietku porušenia čl. 46 ods. 1 ústavy smerujúcu voči uzneseniu najvyššieho súdu.

Z obsahu sťažnosti a jej príloh ústavný súd zistil tieto okolnosti, z ktorých pri svojom rozhodovaní vychádzal:

Sťažovateľ bol v konaní vedenom na okresnom súde o zaplatenie sumy 289 050 Sk s príslušenstvom účastníkom na strane žalovaného. Okresný súd rozsudkom sp. zn. 10 Cb 366/02 zo 7. októbra 2003 zaviazal sťažovateľa zaplatiť žalobcovi sumu 18 450 Sk a vo zvyšku žalobu zamietol. Proti tomuto rozhodnutiu podal žalobca odvolanie, o ktorom rozhodol krajský súd svojím uznesením sp. zn. 16 Cob 171/2003 z 30. marca 2005, ktorým prvostupňový rozsudok v napadnutej časti zrušil a vec vrátil súdu prvého stupňa na ďalšie konanie. Okresný súd rozsudkom sp. zn. 12 Cb 421/2002 z 30. októbra 2007 zaviazal sťažovateľa zaplatiť žalobcovi sumu 270 600 Sk s príslušenstvom. Proti tomuto rozsudku sa sťažovateľ odvolal a o podanom odvolaní rozhodol krajský súd rozsudkom sp. zn. 16 Cob 12/2008 z 22. apríla 2008, ktorým prvostupňový rozsudok potvrdil. V zákonnej lehote podal sťažovateľ proti tomuto rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie, o ktorom najvyšší súd uznesením sp. zn. 6 Obdo 31/2008 rozhodol tak, že dovolanie sťažovateľa odmietol.

V odôvodnení uznesenia najvyššieho súdu sa uvádza, že proti rozsudku krajského súdu podal sťažovateľ dovolanie, v ktorom ako dôvod dovolania uviedol skutočnosť, že mu postupom súdu bola odňatá možnosť konať, pretože ani prvostupňový súd v opätovnom konaní a následne ani odvolací súd nevykonali ním navrhnutý dôležitý dôkaz, a síce

„kontrolný“ znalecký posudok z dôvodu nedostatočnosti a neúplnosti vypracovaného znaleckého posudku. Podľa uznesenia najvyššieho súdu v ďalšom bode dovolania sťažovateľ poukázal na nezákonný postup odvolacieho súdu, ktorý nerešpektoval zásadu a postup v zmysle ustanovenia § 120 ods. 4 OSP [súd je povinný okrem vecí podľa odseku 2 poučiť účastníkov, že všetky dôkazy musia predložiť alebo označiť najneskôr do vyhlásenia uznesenia, ktorým sa končí dokazovanie a vo veciach, v ktorých sa nenariaduje pojednávanie (§ 115a), najneskôr do vyhlásenia rozhodnutia vo veci samej, pretože na dôkazy predložené a označené neskôr súd neprihliada. Skutočnosti a dôkazy uplatnené neskôr sú odvolacím dôvodom len za podmienok uvedených v § 205a], čím porušil zásadu rovnosti účastníkov konania neoprávneným a nezákonným zvýhodnením žalobcu. Najvyšší súd skonštatoval, že v prípade sťažovateľa prípustnosť dovolania nemožno založiť ani na ustanovení § 238 ods. 1 OSP, podľa ktorého je dovolanie prípustné proti rozsudku odvolacieho súdu, ktorým bol zmenený rozsudok prvostupňový (pretože v prejednávanej veci rozsudok odvolacieho súdu potvrdil prvostupňový rozsudok), ani na ustanoveniach § 238 ods. 2 a 3 OSP, podľa ktorých je dovolanie prípustné aj proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, v ktorom sa odvolací súd odchyľil od právneho názoru odvolacieho súdu vysloveného v tejto veci, a tiež proti rozsudku odvolacieho súdu, ktorým bol potvrdený rozsudok súdu prvého stupňa, ak odvolací súd vo výroku svojho potvrdzujúceho rozsudku vyslovil, že dovolanie je prípustné, pretože ide o rozhodnutie po právnej stránke zásadného významu.

Najvyšší súd vychádzajúc z dôvodov dovolania označených sťažovateľom preskúmal jeho prípustnosť z hľadiska ustanovenia § 237 písm. f) OSP, podľa ktorého je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu, ak sa účastníkovi konania postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom. Sťažovateľ naplnenie tohto dôvodu odôvodnil tou skutočnosťou, že ani prvostupňový súd v opätovnom konaní a následne ani odvolací súd nevykonali ním navrhnutý dôkaz – vypracovanie „kontrolného“ znaleckého posudku.

Najvyšší súd v odôvodnení uznesenia uviedol, že odňatím možnosti konať pred súdom sa rozumie taký postup súdu, ktorý znemožní účastníkovi konania realizáciu procesných práv priznaných mu Občianskym súdnym poriadkom za účelom obhájenia a ochrany jeho práv a právom chránených záujmov. Podľa názoru najvyššieho súdu

za odňatie možnosti konať pred súdom nemožno považovať prípad, keď súd síce nevyhovie návrhu účastníka, no postupuje v súlade s Občianskym súdnym poriadkom. Za takýto prípad treba považovať aj odmietnutie návrhu účastníka konania na vykonanie „kontrolného“ znaleckého posudku. Vychádzajúc u ustanovenia § 132 OSP, podľa ktorého súd hodnotí dôkazy podľa svojej úvahy, poukázal najvyšší súd na to, že znalecký posudok je len jedným z dôkazných prostriedkov, pri hodnotení ktorého berie súd do úvahy jeho logickú stavbu, a ak pri tomto hodnotení dospeje k záveru, že nie je dostatočne presvedčivý, môže ho dať preskúmať inému znalcovi. Posúdenie, či znalecký posudok je, alebo nie je dostatočne presvedčivý, je na posúdení súdu, a ak súd nevyhovie návrhu účastníka na vykonanie „kontrolného“ znaleckého posudku, postupuje v súlade s Občianskym súdnym poriadkom a tento postup nie je odňatím možnosti konať pred súdom.

V závere preto najvyšší súd konštatoval, že rozsudok odvolacieho súdu netrpí vadou podľa ustanovenia § 237 písm. f) OSP a nie je postihnutý ani inou vadou z taxatívneho výpočtu obsiahnutého v § 237 písm. a), b), c), d), e) a g) OSP. Dovolanie sťažovateľa preto podľa ustanovenia § 243b ods. 4 OSP v spojení s ustanovením § 142 ods. 1 OSP ako neprípustné odmietol.

Ústavný súd nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať skutkové a právne závery všeobecných súdov, ku ktorým dospeli pri interpretácii a aplikácii zákonov a ktoré sa stali základom na ich rozhodnutie. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách (podobne aj II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96, I. ÚS 4/00, I. ÚS 17/01, II. ÚS 231/04).

Skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť teda predmetom kontroly zo strany ústavného súdu vtedy, ak by vyvedené závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne a z ústavného hľadiska neospravedliteľné a neudržateľné a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (podobne aj I. ÚS 13/00, I. ÚS 20/03, IV ÚS 43/04).

Podľa § 132 OSP dôkazy súd hodnotí podľa svojej úvahy, a to každý dôkaz jednotlivo a všetky dôkazy v ich vzájomnej súvislosti, pritom starostlivo prihliada na všetko, čo vyšlo za konania najavo, včítane toho, čo uviedli účastníci.

Podľa § 237 písm. f) OSP dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu, ak účastníkovi konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom.

Najvyšší súd v odôvodnení uznesenia predložil svoju interpretáciu dovolacieho dôvodu podľa ustanovenia § 237 písm. f) OSP, podľa ktorej odňatím možnosti konať pred súdom sa rozumie taký postup súdu, ktorý znemožní účastníkovi konania realizáciu procesných práv priznaných mu Občianskym súdnym poriadkom za účelom obhájenia a ochrany jeho práv a právom chránených záujmov, pričom za odňatie možnosti konať pred súdom nemožno považovať prípad, keď súd síce nevyhovie návrhu účastníka, no postupuje v súlade s Občianskym súdnym poriadkom. Najvyšší súd nadväzujúc na tento výklad argumentoval, že posúdenie znaleckého posudku je v zmysle zásady voľného hodnotenia dôkazov podľa ustanovenia § 132 OSP predmetom vlastnej úvahy súdu a skutočnosť, že konajúci súd na základe záveru o dostatočnej presvedčivosti znaleckého posudku odmietol návrh účastníka konania na preskúmanie znaleckého posudku iným znalcom je postupom súladným s ustanoveniami Občianskeho súdneho poriadku, ktorý nemožno považovať za prípad odňatia možnosti konať pred súdom.

Najvyšší súd prostredníctvom výkladu patriaceho do jeho výlučnej právomoci, a síce posúdením relevantnej právnej úpravy [ustanovenia § 237 písm. f) OSP] v kontexte súvisiaceho ustanovenia § 132 OSP, dospel k právnemu záveru o súladnosti postupu najvyššieho súdu s ustanoveniami Občianskeho súdneho poriadku, a teda nenaplnení sťažovateľom označeného dovolacieho dôvodu. Výsledok tejto interpretácie považuje ústavný súd za logický a dostatočný, majúci základ v aplikovanej právnej úprave.

Na základe uvedených skutočností dospel ústavný súd k záveru, že v rámci výkonu svojej právomoci sa najvyšší súd v uznesení sp. zn. 16 Obdo 31/2008 z 21. augusta 2008 vysporiadal s podstatnými námietkami sťažovateľa v dostatočnom rozsahu a v súlade

so súvisiacou právnou úpravou, teda v rámci garancií poskytnutých sťažovateľom označeným čl. 46 ods. 1 ústavy.

Ústavný súd považoval za potrebné vysporiadať sa aj s tou skutočnosťou, že najvyšší súd nereagoval vo svojom rozhodnutí na námietku predostretú sťažovateľom v podanom dovolaní, a síce že odvolací súd nerešpektoval zásadu a postup týkajúci sa predloženia alebo označenia dôkazov podľa § 120 ods. 4 OSP, čím mal podľa názoru sťažovateľa porušiť zásadu rovnosti účastníkov konania neoprávneným a nezákonným zvýhodnením žalobcu. Vzhľadom na to, že obsah tejto námietky nemožno subsumovať pod žiaden zo zákonných dôvodov zakladajúcich prípustnosť dovolania (napokon sťažovateľ túto námietku ani sám pod žiaden z dovolacích dôvodov nesubsumoval), nemá skutočnosť absencie vysporiadania sa s označenou námietkou v rozhodnutí najvyššieho súdu takú intenzitu, ktorá by založila arbitrárnosť predmetného uznesenia.

Ústavný súd vzhľadom na uvedené odmietol sťažnosť sťažovateľa podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 15. apríla 2009